

УДК 343.13

І.В. Гловюк,

доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінального процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»,
адвокат, науковий радник АО «Barristers»

ПОТЕРПІЛИЙ ТА МЕХАНІЗМ ЗАСТОСУВАННЯ АМНІСТІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню проблеми ролі потерпілого у механізмі застосування амністії. Аргументовано, що потерпілий має інтерес щодо розгляду судами питання про застосування амністії; він є суб'єктом стадії виконання судових рішень, у межах якої вирішується це питання; клопотання (подання) про вирішення питання, пов'язаного із виконанням вироку, розглядається згідно з правилами судового розгляду, передбаченими статтями 318-380 КПК України з урахуванням положень розділу VIII КПК України; відповідно, потерпілий має інтерес та право брати участь у розгляді судами питання про застосування амністії. Зазначено, що статус потерпілого у механізмі застосування амністії та стадії виконання судових рішень у цілому має бути посилений шляхом: указання у ч. 5 ст. 539 КПК України, що про час та місце розгляду клопотання (подання) повідомляється, крім органів та осіб, передбачених у ч. 5 ст. 539 КПК України, також потерпілий, його законний представник. Тим самим на потерпілого поширюватиметься і ч. 6 ст. 539 КПК України щодо оскарження судового рішення. Крім того, у процесуальних нормах законів про амністію слід передбачити повідомлення потерпілого, його законного представника про розгляд судом справи про застосування амністії.

Ключові слова: потерпілий, амністія, виконання судових рішень, інтерес, оскарження, суд.

Постановка проблеми. Потерпілий є учасником кримінального провадження, який, попри значний обсяг передбачених у КПК України прав, має значні складнощі у їх реалізації у силу недосконалості їх формулювань та відсутності реальних гарантій реалізації деяких з них; крім того, практика дії КПК України показала, що нормативні положення не є досконалими і у аспекті каталогу прав потерпілого у частині певних стадії (наприклад, виконання судових рішень) та процедур (обрання, зміна заходів

забезпечення кримінального провадження; збирання доказів тощо). Все це вказує на актуальність дослідження кримінально-процесуального статусу потерпілого та питань практики застосування положень КПК України стосовно потерпілого. Одним із проблемних питань, яке має місце на практиці і остаточно не вирішено у доктрині, є участь потерпілого у механізмі амністії у межах провадження із виконання судових рішень, яке є стадією кримінального провадження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемні питання участі потерпілого у провадженні щодо виконання судових рішень досліджені фрагментарно у працях М.С. В'юник, З.Ф. Дільної, К.К. Арушанян та ін., проте, питання ролі потерпілого у механізмі застосування амністії спеціально не досліджувалися.

Тому **метою статті** є ідентифікація ролі потерпілого у механізмі застосування амністії на основі визначення його інтересу у цьому механізмі.

Виклад основного матеріалу. Насамперед слід проаналізувати статус потерпілого у стадії виконання судових рішень, яка чинним КПК України не віднесена до судового провадження. Отже, потерпілий має право на: звернення до суду з клопотаннями про вирішення питань, які безпосередньо стосуються його прав, обов'язків чи законних інтересів, при виконанні судових рішень (ч. 1 ст. 539 КПК України); право бути повідомленим про судові засідання щодо вирішення питань, які безпосередньо стосуються його прав, обов'язків чи законних інтересів, при виконанні судових рішень (ч. 5 ст. 539 КПК України); право на оскарження ухвали за результатами вирішення питань, які безпосередньо стосуються його прав, обов'язків чи законних інтересів, при виконанні судових рішень (ч. 6 ст. 539 КПК України). У доктрині класифікуються права потерпілого при виконанні судових рішень на: 1) загальні, якими потерпілий користується протягом усього кримінального провадження; 2) спеціальні, тобто ті, якими він наділений лише на стадії виконання судових рішень. Спеціальними правами потерпілого при виконанні судових рішень є: право на відшкодування завданої кримінальним правопорушенням шкоди в порядку, передба-

ченому КПК України; право подавати клопотання про вирішення питань, пов'язаних з виконанням вироку [1, с. 277-279].

Відмітимо, що потерпілий у цій стадії визнається особою, звернення якої до суду має бути обумовлене безпосереднім зв'язком відповідних питань з її правами, обов'язками чи законними інтересами [2, с. 929]. Потерпілого віднесено до суб'єктів, які на стадії виконання судових рішень наділені правом збирати докази [3, с. 53], та суб'єктів, діяльність яких має дещо відмінний характер, притаманний їм лише в цій стадії [3, с. 54]. Як зазначає З.Ф. Дільна, в стадії виконання судових рішень законодавець виправдано не виключає й участі такого учасника як потерпілий. Адже його права та інтереси безпосередньо пов'язані із виконанням судового рішення (зокрема, про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, про відстрочку виконання вироку, про заміну невідбутої частини покарання більш м'яким, про звільнення від призначеного покарання з випробуванням після закінчення іспитового строку тощо). Згідно зі ст. 539 КПК України, потерпілий наділений правом звертатись до суду із клопотанням щодо вирішення питань, які пов'язані із виконанням вироку та безпосередньо стосуються його прав, обов'язків чи законних інтересів. Проте, на цьому, якщо виходити із норм КПК, участь потерпілого і закінчується, адже, жодної згадки про його виклик чи участь у розгляді судом цих питань немає. Видається така позиція законодавця не є цілком правильною. Проведений нами аналіз судової практики свідчить про те, потерпілі рідко залучаються до участі у розгляді питань, пов'язаних із виконанням судових рішень, і це пояс-

нюється також тим, що ці питання, як правило вирішуються або за місцем відбування засудженим покарання або за місцем проживання засудженого і лише в деяких випадках судом, який постановив вирок. В той же час, обов'язкове залучення потерпілого, на наш погляд, значно б ускладнювало процес розгляду питань, пов'язаних із виконанням судових рішень, оскільки це могло б призвести до невиправданого затягування такого розгляду, тим більше, що думка потерпілого з приводу того чи іншого питання немає для суду вирішального значення. Звичайно, в тому випадку, коли відповідне клопотання до суду подано самим потерпілим, то слід забезпечити його обов'язкову участь у судовому розгляді (в тому числі за допомогою відеоконференцв'язку), з метою забезпечення його права висловлювати свою думку з приводу вирішення того чи іншого питання, давати пояснення щодо відомих йому обставин, що мають значення для вирішення того чи іншого питання, оскаржувати прийняті рішення та інш. Що стосується інших питань, то участь потерпілого не повинна бути обов'язковою, проте, він повинен обов'язково повідомлятися про час та місце судового розгляду, а також про винесене судом рішення, у разі, якщо він не був присутній під час судового розгляду [3, с. 83-84]. В Узагальненні судової практики розгляду судами деяких питань, які вирішуються судом під час виконання вироків зазначається, що потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач та інші особи мають право звертатися до суду з клопотаннями про вирішення питань, які безпосередньо стосуються їх прав, обов'язків чи законних інтересів.

Наведений перелік прав потерпілого, аналіз доктринальних позицій,

узагальнення судової практики однозначно свідчить про те, що законодавець розглядає потерпілого як учасника кримінального провадження, який має права та може мати законні інтереси протягом усього кримінального провадження. Його кримінально-процесуальний статус, без сумніву, має специфіку залежно від стадії кримінального провадження, адже, залежно від характеристик конкретної стадії кримінального провадження, коло прав та специфіка їх реалізації відрізнятимуться. Проте, потерпілий на будь-якій стадії кримінального провадження залишається самостійним учасником кримінального провадження, який має специфічну функціональну спрямованість діяльності та кримінально-процесуальний статус.

Амністією, у відповідності до ст. 1 Закону України «Про застосування амністії в Україні», є повне або часткове звільнення від відбування покарання осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, або кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами, але вироки стосовно цих осіб не набрали законної сили. Відмітимо, що п. «є» ст. 4 Закону України «Про застосування амністії в Україні» у редакції до 6 травня 2014 р. передбачав заборону застосування амністії до осіб, які не відшкодували завдані ними збитки або не усунули заподіяну злочином шкоду, крім випадків індивідуальної амністії. Як зазначається у доктрині, у травні 2014 р., керуючись «революційним компромісом», парламент виключив п. «є» ст. 4 Закону «Про застосування амністії в Україні», чим формально звільнив амністованих від цього обов'язку. Сподіваємось, що законодавець скоро «одумається», згадає про інтереси потерпілих і повернеться до попередньої редакції ст. 4 зазначеного Закону [4, с. 408].

Тобто історичне тлумачення цих положень вказує, що на нормативному рівні було визнано наявність інтересу у потерпілого у контексті застосування амністії.

Кримінально-процесуальні відносини, суб'єктом яких є потерпілий, є похідними від кримінально-правових відносин. Особа стає потерпілою у кримінально-правовому сенсі з моменту вчинення щодо неї кримінального правопорушення незалежно від того, чи розпочалось у зв'язку з цим кримінальне провадження, чи зафіксовано факт вчинення кримінального правопорушення щодо особи у процесуальному порядку [4, с. 159]. Повне або часткове звільнення від відбування покарання осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, або кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами, але вироки стосовно цих осіб не набрали законної сили свідчить про істотну трансформацію кримінально-правових відносин, виникнення яких було безпосередньо пов'язане із фактом завдання особі шкоди та набуття нею у силу цього кримінально-процесуального статусу потерпілого.

Як передбачено у ст. 3 Закону України «Про застосування амністії в Україні», рішення про застосування чи незастосування амністії приймається судом стосовно кожної особи індивідуально після ретельної перевірки матеріалів особової справи та відомостей про поведінку засудженого за час відбування покарання. Установивши в стадії судового розгляду кримінальної справи наявність акта амністії, що усуває застосування покарання за вчинене діяння, суд, за доведеності вини особи, постановляє обвинувальний вирок із звільненням засудженого від відбування покарання. Статтею 10 Закону України «Про амністію у 2016

році» регламентовано, що питання про застосування амністії суд вирішує за ініціативою особи, яка підтримує публічне обвинувачення в суді чи здійснює нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, органу або установи виконання покарань, а також за ініціативою обвинуваченого (підсудного) чи засудженого, їхніх захисників чи законних представників. У разі якщо до особи може бути застосовано декілька підстав, передбачених цим Законом, застосовується підстава, яка найбільшим чином поліпшує становище особи. Питання про застосування амністії щодо осіб, яких засуджено судами іноземних держав і які відбувають покарання на території України, вирішують відповідні суди України з дотриманням вимог міжнародних договорів України. Під час розгляду судами справ про застосування амністії участь прокурора в судовому засіданні є обов'язковою. Якщо розглядається справа про застосування амністії щодо неповнолітньої особи, в судовому засіданні у передбачених законом випадках бере участь її законний представник. У судовому засіданні може брати участь захисник. Застосування амністії не допускається, якщо обвинувачений (підсудний) або засуджений заперечує проти цього. Особа, щодо якої вирішується питання про застосування амністії, дає свою згоду суду в усній чи письмовій формі з обов'язковим зазначенням цього в журналі судового засідання. У відповідності до ст. 11 цього ж Закону, рішення про застосування чи незастосування амністії приймається судом щодо кожної особи індивідуально після ретельної

перевірки матеріалів особової справи та відомостей про поведінку засудженого за час відбування покарання. Така особа викликається в судове засідання і може давати пояснення. Неявка цієї особи не зупиняє розгляду справи. У разі відсутності необхідних відомостей про особу, до якої застосовується амністія, розгляд питання про застосування амністії відкладається до їх одержання. Судам, а також органам та установам, на які покладено підготовку матеріалів для вирішення питань, пов'язаних із застосуванням цього Закону, надається право вимагати від відповідних установ необхідні відомості. Такі вимоги повинні бути виконані негайно.

Вищепроцитовані нормативні положення однозначно свідчать про виникнення і кримінально-процесуальних відносин у межах стадії виконання судових рішень. Потерпілий же, як зазначалося вище, має права та може мати законні інтереси протягом усього кримінального провадження; він на будь-якій стадії кримінального провадження залишається самостійним учасником кримінального провадження, який має специфічну функціональну спрямованість діяльності та кримінально-процесуальний статус.

Для визначення наявності інтересу потерпілого у розгляді судами питання про застосування амністії слід звернутися до поняття «інтерес», зокрема, його тлумачення у судовій практиці. У рішенні Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 р. указано, що поняття «охоронюваний законом інтерес», що вживається в частині першій статті 4 Цивільного процесуального кодексу України та інших законах України у логічно-смісловому зв'язку з поняттям «права», треба розуміти як прагнення до користування конкретним матеріальним

та/або нематеріальним благом, як зумовлений загальним змістом об'єктивного і прямо не опосередкований у суб'єктивному праві простий легітимний дозвіл, що є самостійним об'єктом судового захисту та інших засобів правової охорони з метою задоволення індивідуальних і колективних потреб, які не суперечать Конституції і законам України, суспільним інтересам, справедливості, добросовісності, розумності та іншим загальноправовим засадам.

У Постанові ВСУ від 31 березня 2016 р. указано, що функціональне призначення категорії інтерес у кримінальному процесі є невід'ємною складовою природи цього феномену. У цьому контексті Суд так само приділяє увагу функціям інтересу, які не можуть бути залишені поза увагою, враховуючи, що питання, порушене заявником, розглядається в площині кримінального процесу. Суд досліджує природу і нормативний зміст категорії «інтерес» і наголошує, що саме інтерес є важливим інструментом у діяльності суб'єктів кримінально — правових відносин. Інтерес у кримінальному процесі виступає як спонукальна сила, що приводить у рух усю систему судочинства. Відсутність конкретного інтересу або наявність іншого може зупинити або відповідним чином змінити динаміку кримінального процесу. Спонукальна сила формується певними потребами, до задоволення яких і прагне носій інтересу, а саме: особа, держава, суспільство. Так, саме потреба учасників кримінального провадження (так само потенційних учасників, якщо провадження ще не розпочалося) у реалізації власних (приватних), загальнодержавних інтересів слугує першоосновою виникнення, розвитку, зміни та припинення кримінальних процесуальних

правовідносин. При цьому категорія «інтерес» у прямій або опосередкованій формі накладає відбиток на кожен із елементів кримінальних процесуальних правовідносин, а саме: а) статус кожного суб'єкта, його правомочності зумовлені об'єктивно властивими йому інтересами та загальною моделлю консенсусу, якого досягнуто при узгодженні різноспрямованих інтересів (публічного і приватного); б) кожна складова змісту правовідносин теж визначається інтересами, досягнути яких прагне учасник правовідносин. Закріплюючи права та обов'язки учасників кримінального судочинства, законодавець виходить із потенційної можливості конкретно взятого індивіда використати встановлені правоположення у разі участі у кримінальних процесуальних правовідносинах у тому чи іншому статусі, усвідомлення відповідного інтересу та наявності бажання його реалізувати; в) об'єктом правовідносин виступають матеріальні й нематеріальні блага, а також дії суб'єктів та їх результати, з приводу яких виникають правовідносини, реалізуються суб'єктивні права та виконуються покладені законом обов'язки суб'єктів правовідносин. Поняття «об'єкти правовідносин» значною мірою збігаються із категорією «інтереси», принаймні в частині щодо матеріальних і нематеріальних благ, в отриманні (збереженні) яких зацікавлений учасник правовідносин. Щодо дій суб'єктів та їх результатів, із приводу яких виникають правовідносини, то такі дії у багатьох випадках є бажаним результатом, оскільки факт їх вчинення надасть можливість реалізувати наявний в учасника кримінального провадження інтерес; г) юридичні факти як елемент правовідносин також безпосередньо пов'язані з категорією

«інтерес». Адже якби та чи інша життєва обставина жодним чином не зачіпала інтересів певних суб'єктів, то вона була б неспроможна породити активність останніх та привести до настання юридичних наслідків. Юридичний факт виступає каталізатором щодо усвідомлення суб'єктом факту ущемлення його інтересів та потреби в їх захисті [5].

У контексті інтересу потерпілого щодо розгляду судами питання про застосування амністії слід визнати його наявність, виходячи з наступних аргументів: 1) мають місце не тільки кримінально-процесуальні, а й кримінально-правові відносини, виникнення яких безпосередньо пов'язане із заподіянням шкоди потерпілому, істотно трансформуються поза волею потерпілого; 2) змінюється очікувана потерпілим державна реакція на вчинене стосовно нього або таке, що істотно зачіпає його права та інтереси, кримінальне правопорушення; 3) за чинним законодавством при прийнятті цього рішення не враховується, чи відшкодовано на момент вирішення цього питання шкоду, завдану потерпілому; 4) потерпілий є самостійним та постійним суб'єктом кримінального провадження, його статус не має темпоральних обмежень; 5) розгляду судами питання про застосування амністії здійснюється у межах кримінально-процесуальних відносин у межах стадії виконання судових рішень, суб'єктом якої є, серед інших, і потерпілий.

Отже, потерпілий має інтерес щодо розгляду судами питання про застосування амністії; він є суб'єктом стадії виконання судових рішень, у межах якої вирішується це питання; клопотання (подання) про вирішення питання, пов'язаного із виконанням вироку, розглядається згідно з пра-

вилами судового розгляду, передбаченими статтями 318-380 КПК України з урахуванням положень розділу VIII КПК України; відповідно, потерпілий має інтерес та право брати участь у розгляді судами питання про застосування амністії. Таким чином, права та законні інтереси потерпілого порушуються шляхом недопущення його до вирішення питання про можливість звільнення засудженого від подальшого застосування покарання у зв'язку із застосуванням амністії. У разі відсутності потерпілого у такому судовому засіданні він позбавляється можливості, на відміну від прокурора та сторони захисту, висловити свою позицію стосовно можливості звільнення засудженого від подальшого застосування покарання у зв'язку із застосуванням амністії, що, враховуючи те, що шкоду потерпілому на момент вирішення цього питання може бути ще не відшкодовано, а також те, що вирок із призначенням покарання, з яким погодився потерпілий, вже набрав законної сили, і потерпілий має обґрунтовані сподівання стосовно його виконання, є несправедливим стосовно потерпілого. Враховуючи, що у потерпілого наявний інтерес щодо розгляду судами питання про застосування амністії, він, відповідно, має право на оскарження рішення суду, яким застосовано амністію до засудженого.

Разом з тим, на жаль, ні КПК України, ні закони стосовно амністії не враховують однозначно на нормативному рівні цей аспект законних інтересів потерпілих, що пов'язано також із тим, що формально у КПК України стадія виконання судових рішень не віднесена до судового провадження.

У постанові Касаційного кримінального суду Верховного Суду зазначено,

що за змістом пунктів 19, 25, 26 ч. 1 ст. 3 КПК України потерпілий відноситься до числа учасників (сторін) кримінального провадження та учасників судового провадження. Разом з тим, згідно з пунктами 10, 24 ч. 1 ст. 3 КПК України кримінальне провадження — досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність; судове провадження — кримінальне провадження в суді першої інстанції, яке включає підготовче судове провадження, судовий розгляд і ухвалення та проголошення судового рішення, провадження з перегляду судових рішень в апеляційному, касаційному порядку, а також за нововиявленими або виключними обставинами. Таким чином, вирішення тих чи інших питань, у тому числі про застосування амністії, на стадії виконання вироку не охоплюється поняттям «кримінальне провадження» та здійснюється в межах окремих судових процедур. У зв'язку з цим і обсяг прав (включно із правом на апеляційне оскарження судових рішень) тих чи інших учасників кримінального провадження на стадії судового провадження щодо розгляду кримінального провадження по суті та на стадії виконання вироку суду є відмінним. Якщо під час судового розгляду кримінального провадження по суті на стадії виконання вироку суду відповідно до кримінального процесуального закону потерпілий має право брати участь у судових засіданнях і, відповідно, оскаржувати судові рішення, у тому числі в частині застосування до обвинуваченого амністії, то на стадії виконання вироку чинний КПК України не передбачає участі потерпілого в процедурі розгляду судом питання про застосу-

вання амністії до засудженого (ч. 5 ст. 539 КПК України). У той же час положення ч. 6 ст. 539 КПК України, що передбачає можливість оскарження в апеляційному порядку ухвали про вирішення питань на стадії виконання вироку суду, стосується тих осіб, які беруть чи мають право брати участь у судовому засіданні щодо розгляду відповідного питання. Беручи до уваги вищевикладене, потерпілий не є особою, яка має право оскаржити в апеляційному порядку ухвалу суду про застосування до засудженого амністії, постановленої на стадії виконання вироку суду, в розумінні п. 7 ч. 1 ст. 393, ч. 6 ст. 539 КПК України. Згідно ст. 10 Закону України «Про амністію у 2016 році» питання про застосування амністії суд вирішує за ініціативою особи, яка підтримує публічне обвинувачення в суді чи здійснює нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, органу або установи виконання покарань, а також за ініціативою обвинуваченого (підсудного) чи засудженого, їхніх захисників чи законних представників. Під час розгляду судами справ про застосування амністії участь прокурора в судовому засіданні є обов'язковою. Якщо розглядається справа про застосування амністії щодо неповнолітньої особи, в судовому засіданні у передбачених законом випадках бере участь її законний представник. У судовому засіданні може брати участь захисник. Отже враховуючи специфічну правову природу амністії, що являє собою особливий акт реалізації кримінально-правової політики держави шляхом ухвалення парламентом закону про

повне або часткове звільнення від відбування покарання осіб, носить імперативний (обов'язковий) характер положень закону, застосування якого не може ставитися в залежність від думки потерпілого, Верховний Суд доходить до висновку, що в розумінні ч. 2 ст. 24 КПК України потерпілий також не може вважатися особою, яка має право оскаржити в апеляційному порядку прийняте судове рішення про застосування амністії на стадії виконання вироку суду [6].

Вважаємо, що такий формальний підхід, викладений у КПК України, реально не відтворює інтересів потерпілих у таких ситуаціях, що було обґрунтовано вище, а констатувати наявність права потерпілого брати участь у розгляді судами питання про застосування амністії та оскаржувати судові рішення за результатами розгляду можливо шляхом поширювального тлумачення норм КПК України з урахуванням ресторативного аспекту сучасного розвитку кримінальної юстиції, має бути змінений.

Висновки. Статус потерпілого у механізмі застосування амністії та стадії судового розгляду у цілому має бути посиленій шляхом: указання у ч. 5 ст. 539 КПК України, що про час та місце розгляду клопотання (подання) повідомляється, крім органів та осіб, передбачених у ч. 5 ст. 539 КПК України, також потерпілий, його законний представник. Тим самим на потерпілого поширюватиметься і ч. 6 ст. 539 КПК України щодо оскарження судового рішення. Крім того, у процесуальних нормах законів про амністію слід передбачити повідомлення потерпілого, його законного представника про розгляд судом справи про застосування амністії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. В'юник М.С. Права потерпілого при виконанні судових рішень у кримінальному провадженні України. Державна політика у сфері захисту прав потерпілих від кримінальних правопорушень в Україні : матеріали «круглого столу» в рамках VII Всеукр. фестивалю науки 25 квіт. 2013 р. : 20 років НАПрН України / Нац. акад. прав. наук України [та ін.]. Х., 2013. С. 277–279.
2. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 року /за ред. О.А. Банчука, Р.О. Куйбіди, М.І. Хавронюка. Харків: Фактор, 2013. 1072 с.
3. Дільна З.Ф. Виконання судових рішень у кримінальному провадженні: теоретичний та практичний аспекти : монографія / Дільна З.Ф., Бойко В.П. Львів : Сполом, 2017. 240 с.
4. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право: Навчальний посібник / За заг. ред. М.І. Хавронюка. К.: Ваіте, 2014. 944 с.
5. Постанова Верховного Суду України від 31 березня 2016 р., справа № 5-27кц16, URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/58496633>
6. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 17 квітня 2019 р., справа № 521/19551/17, URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81394300>

Гловюк И.

Потерпевший и механизм применения амнистии в уголовном производстве.

Аннотация. Статья посвящена исследованию проблемы роли потерпевшего в механизме применения амнистии. Аргументировано, что потерпевший имеет интерес относительно рассмотрения судами вопроса о применении амнистии; он является субъектом стадии исполнения судебных решений, в рамках которой решается этот вопрос; ходатайство (представление) о решении вопроса, связанного с исполнением приговора, рассматривается согласно правилам судебного разбирательства, предусмотренными статьями 318-380 УПК Украины с учетом положений раздела VIII УПК Украины; соответственно, потерпевший имеет интерес и право участвовать в рассмотрении судами вопроса о применении амнистии. Отмечено, что статус потерпевшего в механизме применения амнистии и стадии исполнения судебных решений в целом должен быть усилен путем: указания в ч. 5 ст. 539 УПК Украины, что о времени и месте рассмотрения ходатайства (представление) уведомляется, кроме органов и лиц, предусмотренных в ч. 5 ст. 539 УПК Украины, также потерпевший, его законный представитель. Тем самым на потерпевшего распространяется и ч. 6 ст. 539 УПК Украины относительно обжалования судебного решения. Кроме того, в процессуальных нормах законов об амнистии следует предусмотреть уведомление потерпевшего, его законного представителя о рассмотрении судом дела о применении амнистии.

Ключевые слова: потерпевший, амнистия, исполнение судебных решений, интерес, обжалование, суд.

I. Hloviuk

Victim and mechanism of amnesty application in criminal proceedings.

Summary. The article is devoted to the research of the issue of a victim's role in the amnesty application mechanism. It is argued that the victim has an interest in judicial proceedings regarding amnesty application; the victim is an actor of court decisions enforcement stage at which the question is addressed; a motion to resolve the issue related to judgment enforcement, is examined as provided by rules for a trial, set out in Articles 318-380 of Code of Criminal Procedure of Ukraine (CPC of Ukraine) taking into account provisions of Chapter VIII of CPC of Ukraine; accordingly, the victim has the interest in taking part in the consideration of application of amnesty by a court. It is stated that the victim's status in the amnesty application mechanism and stage of enforcement of court decisions, overall, should be strengthen by: articulating in Article 539 Para. 5 of CPC of Ukraine that as to time and place of a motion consideration, besides bodies and official, provided for by Article 539 Para. 4 of CPC of Ukraine, the victim, his/her legal representative shall be notified. Thus, the victim would be subject to the Article 539 Para. 6 of CPC of Ukraine as regards challenging court decisions. Additionally, procedural provisions of amnesty related laws should have a rule of the victim, his/her legal representative notification of amnesty application case consideration by a court.

Keywords: victim, amnesty, enforcement of court decisions, interest, challenge, court.

